



**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach**

Kielce, dnia 16 września 2010 r.

**Pan
Krzysztof Solecki
Prezes Zarządu
Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych
Spółka z o.o. w Kielcach**

P/10/124
LKI-4101-09-06/2010

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach, przeprowadziła kontrolę Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych Spółki z o.o. w Kielcach (PUK), w zakresie przestrzegania prawa ochrony zwierząt w latach 2008 – 2010 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 9 sierpnia 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezesowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości, ocenia działalność PUK w zakresie objętym kontrolą.

Pozytywną ocenę uzasadnia:

- posiadanie przez pracowników Schroniska odpowiednich kwalifikacji, potwierdzonych ukończeniem szkoleń w zakresie postępowania ze zwierzętami i przepisów o ochronie zwierząt;
- prawidłowe prowadzenia wykazu zwierząt przebywających w Schronisku;
- prowadzenie akcji szczepień zwierząt przebywających w Schronisku;
- przekazywanie zwierząt do adopcji, po podpisaniu przez ich nowych właścicieli stosownych zobowiązań o zapewnieniu dobrych warunków bytowania zwierzęcia;

¹Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

- prowadzenie działań edukacyjnych dla dzieci i młodzieży popularyzujących zasady opieki nad zwierzętami.

Stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości polegały na:

- braku w Schronisku odrębnego wybiegu dla zwierząt;
- braku w Schronisku możliwości prowadzenia diagnostyki zwierząt, które uległy wypadkom;
- nierzetelne prowadzenie dokumentacji lekarskiej w zakresie określania przyczyn zgonów zwierząt.

1. Schronisko dla Bezdomnych Zwierząt w Kielcach (Schronisko), jest jedną z sześciu jednostek organizacyjnych PUK Kielce – spółki komunalnej ze 100 % udziałem Miasta Kielce.

Schronisko zostało utworzone 3 grudnia 2002 r. decyzją Prezydenta Kielce zezwalającą wnioskodawcy, tj. PUK Kielce na prowadzenie działalności ochronnej przed bezdomnymi zwierzętami oraz prowadzenie schroniska dla bezdomnych zwierząt na terenie Miasta Kielce. W decyzji określono warunki funkcjonowania Schroniska, tj. między innymi obowiązek wyodrębnienia pomieszczeń przeznaczonych na izolowanie zwierząt chorych lub podejrzanych o chorobę, pomieszczeń do wydawania zwierząt ze schroniska, obowiązek zapewnienia zwierzętom w boksach możliwości swobodnego poruszania się oraz stałego dostępu do wody zdanej do picia.

Powiatowy Lekarz Weterynarii w Kielcach (PLW) wpisał Schronisko do rejestru i nadał mu numer działalności weterynaryjnej 26613401 stwierdzając, że warunki prowadzenia Schroniska odpowiadają wymaganiom rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 listopada 2002 r. w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych wymaganych przy prowadzeniu schronisk dla zwierząt².

W dniu 15 stycznia 2007 r. PUK Kielce i Urząd Miasta Kielce zawarły umowę na wyłapywanie z terenu miasta bezdomnych zwierząt i zapewnienie im opieki, w ramach realizacji zadań wynikających z programu zapobiegającego bezdomności zwierząt przyjętego uchwałą nr XV/270/2003 Rady Miejskiej w Kielcach z 18 września 2003 r. Do umowy dołączone zostały „Zasady i warunki wyłapywania bezdomnych zwierząt” (załącznik nr 1), „Wymogi dotyczące wykonania usługi zapewnienia opieki bezdomnym zwierzętom” (załącznik nr 2), „Wykaz zadań wynikających z Programu zapobiegającego bezdomności zwierząt przewidzianych do wykonania” (załącznik nr 3) oraz „Regulamin Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt” (załącznik nr 4).

Wg stanu na dzień 10 czerwca 2010 r., oprócz umowy zawartej z gminą Kielce, PUK miał podpisane 27 umów na wyłapywanie bezdomnych psów z terenu miast i gmin województwa świętokrzyskiego i ich przetrzymywanie w Schronisku.

² Dz. U. Nr 158, poz. 1657

2. Obsługę Schroniska zapewnia 9 osób personelu oraz zatrudniony na ¼ etatu lekarz weterynarii. Zgodnie z wymogiem § 8 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 23 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt³, wszyscy pracownicy posiadali odpowiednie kwalifikacje do pracy ze zwierzętami. Osoby te przeszły szkolenia zarówno w zakresie postępowania ze zwierzętami, jak i w zakresie przepisów o ochronie zwierząt. Każdy pracownik legitymował się świadectwem ukończenia kursu oświatowego pn. „Postępowanie ze zwierzętami w schroniskach i placówkach opieki nad zwierzętami”, natomiast kierownik Schroniska posiadała certyfikat z września 2006 r. po szkoleniu nt. „Zarządzanie schroniskami dla bezdomnych zwierząt”. Organizacja pracy Schroniska zapewniała przebywającym tam zwierzętom stałą opiekę.

3. Lokalizacja Schroniska spełnia wymagania określone w § 1 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 23 czerwca 2004 r. tj. zlokalizowane jest w miejscu oddalonym ponad 150 m od siedzib ludzkich, obiektów użyteczności publicznej, zakładów przetwarzających produkty pochodzenia zwierzęcego lub wytwarzających środki żywienia zwierząt, rzeźni, targów, spędów oraz innych miejsc gromadzenia zwierząt. Teren Schroniska jest utwardzony i ogrodzony w sposób zapobiegający przedostaniu się zwierząt na zewnątrz. Wyodrębnione zostały boksy dla psów i klatki dla kotów, pomieszczenie dla zwierząt odbywających kwarantannę po przyjęciu do Schroniska, pomieszczenie dla zwierząt chorych i po wypadkach oraz pomieszczenie dla zwierząt agresywnych. Wszystkie te pomieszczenia zostały oddzielone przegrodami uniemożliwiającymi wzajemny kontakt z innymi zwierzętami. Ściany, podłogi i drzwi wykonane zostały z materiałów łatwych do mycia i odkażania, niepowodujących kontuzji lub urazów u zwierząt.

Ze względu na niewielki obszar zajmowany przez Schronisko, brak jest miejsca na utworzenie odrębnego wybiegu dla psów. Sytuację tę może zmienić zakup lub dzierżawa terenu leśnego znajdującego się w bezpośrednim sąsiedztwie Schroniska. NIK przyjmuje wyjaśnienia Wiceprezes Zarządu PUK, iż *„w obecnej sytuacji Przedsiębiorstwo nie posiada terenu, który mogłoby przeznaczyć na powiększenie lub budowę nowego schroniska i które spełniałoby wymogi nakładane na tego typu działalność. Odpowiednim organem samorządowym, który może podjąć stosowne decyzje w tym kierunku jest Miasto Kielce. Mając na uwadze poprawę dobrostanu zwierząt, PUK po raz kolejny zwróci się do władz miasta, jaką jest możliwość pozyskania nowego terenu pod rozbudowę schroniska”*.

Wyposażenie znajdującego się w Schronisku gabinetu lekarskiego pozwala na wykonywanie wyłącznie zabiegów na poziomie ambulatoryjnym. Brak jest natomiast sprzętu pozwalającego na przeprowadzenie diagnostyki zwierząt, które uległy wypadkom, przede wszystkim aparatury do prześwietleń. Brak specjalistycznego sprzętu uniemożliwia również wykonywanie w Schronisku zabiegów sterylizacji/kastracji zwierząt. Zabiegi takie są jednakże wykonywano każdorazowo na życzenie osoby dokonującej adopcji zwierzęcia w gabinecie weterynaryjnym, z którym PUK ma podpisaną umowę.

³ Dz. U. nr 158, poz. 1657

Realizując obowiązek wynikający z § 7 ust. 3 rozporządzenia z 23 czerwca 2004 r. oraz obowiązującego regulaminu, wszystkie zwierzęta do pierwszego roku życia szczepione są przeciwko wścieklicznie, a psy dodatkowo przeciwko parwowirowie.

Zwierzęta przebywające w Schronisku otrzymują pełnowartościową karmę przygotowywaną we własnej kuchni.

4. Wielkość Schroniska pozwala na jednorazowe przetrzymywanie w nim 150 psów w 45 boksach (w 2008 r. 43 boksy) oraz 20 kotów w 3 boksach (w 2008 r. 2 boksy). Liczba psów przebywających w Schronisku w okresie objętym kontrolą znacznie przekraczała liczbę miejsc. W 2008 r. liczba psów na dzień 1 stycznia wynosiła 168 sztuk i na dzień 31 grudnia 184 psy, odpowiednio w roku 2009 – 184 i 197 psów i w I półroczu 2010 r. – 197 i 171 psów.

Pan Prezes odnosząc się do podniesionego przez Powiatowego Lekarza Weterynarii (PLW) problemu przepelnienia Schroniska stwierdził, iż nie jest to spowodowane błędami w jego funkcjonowaniu, lecz wzrastającą świadomością i wrażliwością ludzi zgłaszających porzucone i walęsające się zwierzęta. Stwierdził Pan, że mimo zagęszczenia, zwierzęta w Schronisku mają lepsze warunki bytowe niżby miały poza Schroniskiem – mają zapewnione regularne pożywienie, są otoczone opieką lekarską.

W 2008 roku uśpiono 33 psy, z czego 17 ze względu na zły stan zdrowia i podeszły wiek, 5 ze względu na odniesione obrażenia komunikacyjne, 5 ze względu na pogryzienie, 4 ze względu na nadmierną agresywność. W dwóch przypadkach zapisy o przyczynach dokonania uśpienia były nieczytelne i obecnie niemożliwe do ustalenia.

W tym samym roku odnotowano padnięcia 102 sztuk psów, w tym 68 psów padłych ze względu na wiek i zły stan zdrowia, 20 psów ze względów na odniesione obrażenia komunikacyjne, 13 psów ze względu na pogryzienia, w jednym przypadku zapisy o przyczynie jego padnięcia w dokumentacji lekarskiej były nieczytelne i obecnie niemożliwe do ustalania.

Eutanazję w 2009 r. przeprowadzono na 57 psach, w tym na 42 psach ze względu na zły stan zdrowia i podeszły wiek, ośmiu psach po odniesionych obrażeniach komunikacyjnych, czterech psach po pogryzieniu, trzech psach nadmiernie agresywnych.

W tym samym czasie odnotowano w dokumentacji lekarskiej padnięcia 90 psów, w tym 63 psy padłe ze względu na wiek i zły stan zdrowia, 14 psów ze względu na odniesione obrażenia komunikacyjne, 13 psów ze względu na pogryzienia.

Eutanazję od początku 2010 r. do dnia 26 maja 2010 r. przeprowadzono na 27 psach, w tym na 13 psach ze względu na zły stan zdrowia i podeszły wiek, ośmiu psach ze względu na odniesione obrażenia komunikacyjne, trzech psach po pogryzieniu oraz trzech psach ze względu na nadmierną agresywność. Odnotowano w dokumentacji lekarskiej padnięcia 52 psów, w tym 39 psów ze względu na wiek i zły stan zdrowia, 26 psów ze względu na odniesione obrażenia komunikacyjne, 7 psów ze względu na pogryzienia.

Uczestniczący w kontroli NIK (w zakresie badania dokumentacji lekarskiej) Powiatowy Lekarz Weterynarii w Kielcach, odnosząc się do kwestii dokumentowania przyczyn dokonywanych w schronisku eutanazji oraz upadków zwierząt stwierdził, iż w 2008 r.

w sześciu przypadkach dokonanych eutanazji i 31 przypadkach upadku zwierząt podana przyczyna jest zbyt lakoniczna i nie pozwala w obecnej chwili ustalić, czy faktycznie oddawała rzeczywiste przyczyny śmierci zwierzęcia. W roku 2009 stwierdzono dwa takie przypadki dotyczące eutanazji i 10 przypadków upadku zwierząt, zaś w pierwszej połowie 2010 r. jeden przypadek dotyczący eutanazji i 4 przypadki upadku zwierząt.

W ocenie NIK odnotowywanie w dokumentacji lekarskiej niepełnych przyczyn śmierci zwierząt przebywających w Schronisku jest działaniem nierzetelnym. Odpowiedzialność, z tytułu nadzoru, za prawidłowe prowadzenie dokumentacji ponosi kierownik Schroniska.

Zwłoki zwierząt, zgodnie z § 3 cyt. rozporządzenia z 23 czerwca 2004 r. przechowywane są w chłodni przez okres potrzebny do ich odbioru przez firmę SARIA Małopolska zajmującą się utylizacją martwych zwierząt.

5. Prowadzona w Schronisku dokumentacja odpowiada wymogom § 6 ust. 2 rozporządzenia z 23 czerwca 2004 r. Wykaz zwierząt przebywających w Schronisku prowadzony jest w kolejności zachodzących zdarzeń. Oprócz ww. wykazu, w momencie przyjmowania do schroniska, każde zwierzę miało zakładaną indywidualną kartę (z numerem z rejestru) zawierającą opis zwierzęcia, w tym jego gatunek, wiek, płeć, masę, dane personalne osoby która przekazała zwierzę do Schroniska wraz z datą przekazania, dane dotyczące odbytej kwarantanny wraz z określeniem kondycji zwierzęcia. W indywidualnej karcie zapisywano informacje dotyczące leczenia, stosowanych leków, przeprowadzonych szczepień – dane te potwierdzane były przez lekarza weterynarii zatrudnionego w Schronisku. Gdy zwierzę zostało adoptowane, na karcie odnotowywano dane osoby adoptującej.

6. NIK ocenia, iż prowadzona przez Schronisko zakrojona na szeroką skalę akcja na rzecz adopcji przebywających w nim zwierząt, w znaczny sposób przyczynia się do ograniczenia liczby bezdomnych zwierząt. Każdy nowy właściciel zwierzęcia podpisywał *Zobowiązanie*, w którym oprócz swoich danych osobowych, składał zapewnienie, że zwierzę odebrane ze Schroniska będzie dobrze traktowane przez wszystkich domowników, otoczone właściwą opieką, zapewnione mu zostanie odpowiednie, racjonalne wyżywienie i zawsze świeża woda do picia. Wyrażał również zgodę na kontrolowanie przez pracowników Schroniska warunków pobytu zwierzęcia i zobowiązywał się do przestrzegania obowiązujących przepisów i obowiązków, jakie nakładają na właścicieli psów/kotów lokalne władze. Zobowiązywał się także do przestrzegania terminów szczepień ochronnych zwierzęcia.

We wszystkich przypadkach, osoba która decydowała się na adopcję zwierzęcia ze Schroniska otrzymywała książeczkę zdrowia zwierzęcia, zawierającą dane o nim oraz dokonanych szczepieniach.

W okresie objętym kontrolą, Schronisko przekazało do adopcji w 2008 r. 549 psów, w 2009 r. 541 oraz w 2010 r. 185 psów. Adopcją objęte były również koty. W 2008 r. przekazano do adopcji 68 kotów, w 2009 r. 54 koty oraz w 2010 r. 10 kotów.

Kierownik Schroniska wraz z pracownikiem Urzędu Miasta Kielce przeprowadzili w latach 2008-2009 kontrole warunków bytowych u nowych właścicieli 8 psów oraz jednego

kota. W jednym przypadku stwierdzono, iż adopcja została zakończona niepowodzeniem, bowiem pies zdechł. Schronisko nie wydało już tej osobie więcej zwierząt do adopcji.

Na terenie Schroniska utworzono „Polanę edukacyjną”, na której prowadzone są spotkania z dziećmi i młodzieżą szkolną, mające aspekt edukacyjny w sprawach opieki nad zwierzętami i zrozumienia zachowań zwierząt. Liczne wpisy dzieci i młodzieży znajdujące się w „Kronice Schroniska”, potwierdzają pozytywny odbiór organizowanych spotkań. Dodatkowo „Polana...” daje osobom adoptującym zwierzęta możliwość obserwowania zachowania zwierzęcia poza klatką.

7. Schronisko zatrudniało na ¼ etatu lekarza weterynarii oraz uzupełniająco, bezpłatnie drugiego lekarza weterynarii, którego zadanie polegało na pełnieniu dyżurów interwencyjnych oraz na zaopatrzeniu Schroniska w niezbędne środki medyczne. Lekarze ci na bieżąco kontrolowali stan zdrowia zwierząt, wpisując na bieżąco dokonane czynności lub uwagi do poszczególnych kart zwierząt przebywających w Schronisku.

8. Schronisko znajdowało się pod stałym nadzorem urzędowych lekarzy weterynarii. W badanym okresie, Wojewódzki Lekarz Weterynarii w Kielcach (WLW) oraz Powiatowy Lekarz Weterynarii w Kielcach (PLW) sporządzili z kontroli Schroniska trzy protokoły kontroli oraz pięć raportów z wizytacji.

Po kontroli przeprowadzonej przez PLW w czerwcu 2008 r., wydana została decyzja nakazująca m.in. wykonanie pomieszczeń przeznaczonych dla szczeniąt oddzielonych od matek, wymianę stołu do zabiegów weterynaryjnych na stół wykonany z materiału niekorodującego, wydzielenie pomieszczeń przeznaczonych wyłącznie do celów kwarantanny. Zalecenia zostały zrealizowane, co potwierdziła kontrola sprawdzająca przeprowadzona w dniu 5 lutego 2009 r..

W dniu 21 maja 2008 r. w Schronisku przeprowadzona została wspólna wizytacja WLW i PLW, w wyniku której zalecono odnotowywanie skuteczności przeprowadzanych deratyzacji, określanie ilości, stężenia i nazwy środka używanego do dezynfekcji. Zalecenia powyższe zostały zrealizowane z opóźnieniem.

Kolejne wizytacje i kontrole przeprowadzone przez WLW i PLW 24 kwietnia, 27 maja i 30 grudnia 2009 r. zawierały uwagi dotyczące nieprawidłowości w prowadzeniu dokumentacji lekarskiej, polegające przede wszystkim na nieczytelnych zapisach, nieoznakowania pomieszczeń, braku trwałego znakowania zwierząt. Zalecenia dotyczące usuwania stwierdzonych nieprawidłowości były wykonywane, co potwierdzały kontrole sprawdzające.

Przeprowadzona przez PLW w dniach 9 i 29 kwietnia 2010 r. kontrola wykazała konieczność odnowienia prętów klatek, wyeliminowanie z pomieszczeń dla zwierząt elementów trudnych do dezynfekcji. Stwierdzono, że zapisy lekarza weterynarii są trudne do odczytu, dane dotyczące przyczyn zgonów są nieprecyzyjne, podobnie jak dane z wywiadu, m.in. brak zapisów dotyczących temperatury, tętna, oddechu. W zaleceniach pokontrolnych stwierdzono m.in. konieczność zawarcia umowy z zakładem leczniczym posiadającym

większe możliwości diagnostyczne i chirurgiczne, konieczność opracowania czytelnych procedur mycia i dezynfekcji sprzętów, kojców, pomieszczeń, a wykonanie zabiegów oczyszczenia mycia i dezynfekcji należy potwierdzać w formie rejestru. Zalecono opracowanie wewnętrznej procedury inspekcji otoczenia i sprzętów mającej za zadanie eliminowanie zagrożeń mogących mieć wpływ na dobrostan zwierząt. Ponadto, zalecono opracowanie pisemnej procedury postępowania ze zwierzętami od momentu przybycia do schroniska do momentu adopcji.

Zalecenia wynikające z ww. kontroli zostały zrealizowane, za wyjątkiem zawarcia umowy z zakładem leczniczym posiadającym możliwości diagnostyczne i chirurgiczne. Kierownik Schroniska, w trakcie kontroli NIK oświadczyła, iż bliskie sfinalizowania jest podpisanie takiej umowy z jednym z gabinetów weterynaryjnych w Kielcach.

Schronisko było również kontrolowane przez Urząd Miasta Kielce oraz pracowników PUK. W 2008 roku przeprowadzono 13 kontroli, w 2009 przeprowadzono 8 kontroli i w pierwszym półroczu 2010 r. przeprowadzono 3 kontrole. Za wyjątkiem kontroli przeprowadzonej w dniach 9-23 czerwca 2008 r., w wyniku której zalecono przeszkolenie pracowników Schroniska, pozostałe kontrole nie zawierały wniosków, ani zaleceń.

9. Schronisko w badanym okresie nie przyjmowało żadnych darowizn. Plan przychodów Schroniska w 2008 r. wynosił 698.000 zł, a przychody ogółem wykonane zostały w kwocie 743.715 zł i składały się z przychodów ze sprzedaży w 741.855 zł (99,8 %) oraz z pozostałych przychodów 1.860 zł. W 2009 r. plan przychodów wynosił 745.000 zł, a przychody ogółem wykonane zostały w kwocie 863.664 zł i składały się z przychodów ze sprzedaży 861.804 zł (99,8 %) oraz z pozostałych przychodów w kwocie 1.860 zł.

Przyjmowane i realizowane przez Schronisko plany finansowe zabezpieczały potrzeby Schroniska.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje o:

- 1) podjęcie działań mających na celu poszerzenie powierzchni Schroniska i zorganizowania odrębnego wybiegu dla psów;
- 2) zawarcie umowy z wybranym zakładem leczniczym zapewniającym właściwe usługi diagnostyczne i chirurgiczne dla przebywających zwierząt w Schronisku;
- 3) dokonywanie szczegółowych zapisów w dokumentacji lekarskiej dotyczących przyczyn zgonów zwierząt.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Prezesa w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Prezesowi prawo zgłoszenia na

piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

D Y R E K T O R
D E L E G A T U R Y N A I W Y S Z E J S Z E J K O M I S J I K O N T R O L I
Kielcach

z up. mgr Tadeusz Mikołajewicz
Wicedyrektor